

Bohoslužby v Šumperku 19.března 2017

J 4,5-25

Milé sestry, milí bratři, dnešní příběh by se dal začít jako pohádka. Jednou Ježíš přišel ke studni. Ale nebyla to jen tak nějaká obyčejná studna. Byla kouzelná. No, dobře, kouzelná nebyla, ale přesto byla výjimečná. Tuto studnu kopal sám praotec Jákob. Navíc se nacházela na poli, které daroval Josefovi, tedy tomu nejmilejšímu synu. Pravda, mnohem důležitější je asi skutečnost, jak dobrá a kvalitní je v té studni voda, protože bez vody by ta studna byla k ničemu. Jenže evangelista Jan neuvádí různé okolnosti jen tak pro nic za nic, aby řeč nestála. Když se zmíní o zastávce u studny hloubené Jákobem na poli, které odkázal svému synu, tak chce k něčemu ukázat. Spojení s praotcem Jákobem ukazuje ke kořenům, ukazuje k prameni Božího lidu.

Voda je pro život důležitá. Proto se kopaly studny, aby bylo možné ji ze země získat a uhasit žízeň svoji i svých stád. Kde voda nebyla, dostával se život do vážného ohrožení. Tato souvislost vody a života se projevuje v tom, že voda je někdy sama o sobě synonymem života, žízeň pak odkazem k touze život naplnit, uhasit v sobě cosi, co vyvolává nepokoj. Studna či pramen se potom stává obrazem toho, z čeho lidský život vychází, kde bere sílu. Jako nemůžeme žít bez vody, není možné žít bez duchovního pramene, studny, ze které je možné čerpat. Právě ta studna jako pramen nejen vody, ale života vůbec, je důvodem, proč se evangelista Jan zmiňuje zrovna o té konkrétní studni nedaleko města Sychar. Boží lid vyrůstá z určitého pramene, kterým není Mojžíš a jeho Zákon, ale je to Jákob jako dědic Hospodinova požehnání zakladatel Božího lidu – Izraele.

Okolnosti Ježíšova zastavení u studny vyznívají jako poněkud necitlivý vtip. Místo, kde Jákobova studna leží, se nachází na samařském území, tedy tam, kde žije jakýsi podivný lid, který by snad chtěl mít podíl na dědictví Jákobově, ale nemá s ním nic společného. Jsou to pohané, kteří začali ctít Hospodina, neboť se doslechli, že na tomto místě se vždycky uctíval. Právě, pokrevní potomci Izraele se na ně dívali dost nepěkně. A po pravdě řečeno, my bychom nebyli jiní. Jsem z dědiny nedaleko velikého města. I když většina starousedlíků je vlastně náplava po válce, mají někdy dost rezervovaný pohled na ty, kteří se tam z města houfně

stěhují, staví na okraji nové domky a snaží se tvářit, že jsou zde doma. Co ti měšťáci vědí o životě na venkově, že ano? A to je jen taková velice mírná forma jistého pohrdání těmi, kdo nevyrostli v určité tradici, určitém prostředí, ale chtějí se do něj zapojit, stát se jeho součástí. Takže to je jedna citlivá věc. Vzácná studna, která ukazuje k pramenům Božího lidu, se nachází na cizím území. Jakoby byla tomu Božímu lidu vzata. A oni musejí přihlížet tomu, jak k tomuto prameni přicházejí cizinci, kteří o jeho skutečném významu nemají ani potuchu. A žena rozmlouvající s Ježíšem to ještě završí poznámkou, že tuto studnu nám dal náš praotec Jákob. Oni si ho přivlastňují, i když na něj nemají vůbec přeci nárok. Jákob je přece náš, stejně jako jeho požehnání, stejně jako je naše církev, náš kostel, náš Bůh. A opovážlivý je každý, kdo to nerespektuje a touží si ho sám přivlastnit, odvolávat se na prameny, kořeny, ze kterých přeci vyrůstáme my sami.

Druhé rýpnutí začíná nenápadně. Ježíš žádá od té ženy, aby mu dala napít. Jan poznamenává, že Ježíš by se s ní neměl ani bavit, natož od ní něco chtít, protože mezi těmito dvěma skupinami je nepřátelství. Ale Ježíš ji přesto žádá. Žid žádá Samařanku, aby mu dala napít vody z pramene, studny, která odkazuje k jeho kořenům. Čerpá z nich nikoliv sám, ale prostřednictvím této pohanky a ještě ženy. Dokážete si to představit? To je jako, když by naše děti měla o Husovi učit německá katolička. Co táto cizinka a jinověrka může vědět o našem duchovním a národním prameni? Ježíš ale ukazuje, že právě může. Boží lid může čerpat ze svých pramenů právě prostřednictvím těchto cizinců, kteří si také dělají nárok na uctívání Hospodina. V této souvislosti je také docela štiplavá poznámka, že Ježíš ani vědro nemá, tak jak ji on může dát napít? Sami nedokážeme čerpat ze svých kořenů? To zní divně, urážlivě, jako když nám cizinec a jinověrec řekne, že vůbec neumíme toho Husa uchopit, pojmout jeho dílo. Takovéto nepříjemné odkazy vyplývají ze skutečnosti, že Ježíš se usadil u studny nedaleko Sychar.

Samařanka je Ježíšovým počínáním zcela jistě překvapená. Vzdor bariérám, které je dělí se s ní baví. Ale to není vše. Ještě ji nabízí, že sám ji může dát napít. Ale z čeho? Nemá vědro, nic, co by spustil do Jákobovy studny a vytáhl odtud vodu. Sám přeci chtěl, aby mu ona z té studny dala pít. A tak možná jen trochu překvapeně zvolá, zda-li je větší než praotec Jákob, který vykopal tuto studnu, tedy v dané chvíli jediný reálný zdroj vody? Může Ježíš někde vzít vodu bez studny? Může dát život bez navázání na tento pramen, u kterého oba nyní spolu hovoří?

Člověk neustále po něčem žízní, touží. Naše prameny jsou zkrátka takové. Tělo i duše z nich potřebují znovu a znovu čerpat. Každý doušek vyvolává novou žízeň. A se opíráme o bohatství hmotné nebo duchovní, nevede to k uhašení naší žízně, touhy po osvěžení, občerstvení. Neumíme si život bez nich představit. Ježíšova slova o vodě, po které již nebudeme žíznit, však ukazují k něčemu novému. Existuje něco, co zažene tu neustálou lidskou žízeň. Je možné přijít k prameni, který má zcela jiné vlastnosti, zcela jinak vstupuje do lidského života, než cokoliv, z čeho čerpáme nyní. To jiné člověk čerpá, když přijímá vodu od Ježíše. Tedy přijímá to, když

studnici a pramen života nachází v Ježíši z Nazareta. Ježíš je tu představen sám jako dárce vody, jako ten, kdo napájí lidský život. Jak to ale může udělat? Je zřejmé, že se jedná o symboliku, nejde už o vodu jako takovou. To začíná Samařanka chápat, když má zavolat svého muže. Jistě je to zvláštní požadavek. Touží po vodě života, ale Ježíš mluví o jejím muži. Jenže v tom se té Samařance otevírají oči. Pro nás je to trochu kostrbaté, protože neznáme ji, a už vůbec její život. Ale otázka toho, kdo je její muž, je velice podstatná. Ukazuje k oblasti v jejím životě, kterou se asi příliš nechlubí. Ale Ježíšem je odhalena a ona se s ní vyrovnává. To je cesta k tomu prameni, který Ježíš nabízí. Poznání jeho prorockého jednání, výjimečnosti, se kterou vstupuje do lidského života. Přináší do něj světlo, ukazuje jinak skryté oblasti, které člověk nemůže potlačovat, ale musí se k nim nějak postavit, vyjádřit. Tato vsuvka se tak stává spojníkem k tomu, co je tedy Ježíšovo napojení vodou k životu. Je poznán jako někdo, kdo tento život zná, kdo přichází, aby vyjevil, co zůstává skryto. Pramen vody živé tedy souvisí s dílem Ježíšovým. Nejen s tím, co řekl Samařance o jejím muži, ale celkově s tím, do čeho i tato prorocká řeč zapadá, souvisí se zvěstí jeho slova které odkrývá člověku pravdu.

Ježíšova zvláštnost se pak projeví i dalším dotazu, který ta Samařanka má. Kde je správné uctívat Boha. Ježíš ji to řekne natvrdo, že uctívají, co neznají. Zároveň ale ukazuje, že to mohou poznat. Ten pramen vody věčného života souvisí s ním a také tím, co oznamuje ohledně uctívání Hospodina. Ani Gerazím, ani Jeruzalém, ale v Duchu a pravdě. On není vázán na nějaké místo, ale na lidský život, který se k němu upíná. Když se vrátíme zpět k tomu, co Ježíš říká o vodě v Jákobově studni a vodě, kterou dává, dostáváme se k jeho naplnění Zákona. Najednou zde můžeme vidět pramen života v tradici, spoléhání na sebe a svůj původ. Na druhou stranu je zde pramen, který stojí v přijetí Ježíšova díla. Ten vede k tomu věčnému životu. Jinak to také můžeme rozšířit na život podle Zákona a život z Boží milosti. Zákon vede k neustálému koloběhu hříchu a odpuštění, koloběhu, který se musí stále udržovat, aby člověk žil. Denně se přinášejí oběti, aby byl vykoupen jeho hřích. Avšak najednou je zde Ježíš, přichází jako oběť, která se stane jednou a pak už je pro vždy platná. Stačí jednou přijmout Ježíše do svého života a pak už je tento život neplněný, už člověk nemá potřebu hledat stále něco nového a dalšího.

Vykoupení Ježíšovou obětí si za pár týdnů budeme připomínat ve slavení Velikonoc. Než se tak stane, smíme se zamýšlet nad tím, jak tato oběť vstupuje do našeho každodenního zápolení. A zde bych ještě jednou zdůraznil ten důvod, proč Ježíš mluví o takovéto zásadní události právě se Samařankou. Ta Samařanka je svědectvím toho, že toto dílo se netýká jen potomků Jákoba, ale právě i těch, kteří se tam nějakým způsobem přimísili a budou mísit i dál. Oznámení daru vody života Samařance otevírá zvěst spásy pohanům. A také je určitým popíchnutím do naší pýchy. Ten pramen života nepatří jen nám. Nejsme ti, kdo s ním hospodaří, ale jsme ti, kdo k němu sami potřebují přicházet. Proto nás nesmí vyvést z míry, když nám tu vodu z tohoto pramene občas podá někdo jiný, třeba bychom to do něj ani neřekli, nebo vyloženě cítíme odpor, jsme na pokraji pohrdání. Ale právě to si potřebujeme stále dobře uvědomovat. Poznali jsme Boží slovo, stojíme v určité tradici, máme jakési poznání a představy o působení Božím, hlídáme je střežíme. Jsou pro nás důležité. Jenže ten, kdo skutečně dává

život, je Ježíš z Nazareta, přicházející svým Duchem a nechávající se se poznat skrze své svědky. Upínejme k němu jako prameni života svou nadějí, přijímejme tento život a nesme dál jeho slovo života a nikoli soudu a rozdělení.

Pane Ježíši, svou náruč jsi otevřel všem lidem, pramen života zpřístupnil každému žíznícímu. Dej, prosíme, ať přijímáme ze tvých rukou svůj život ať jsme sami pramenem osvěžující žíznivé po tobě a tvém životě.

Amen.

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }